

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

Transformational Leadership Of School Administrators Under Roi-Et
Provincial Office Of Learning Encouragement

ปวีณา นามรักษ์

Paweena Namruk

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6733100017@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรเป็นครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 442 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ วิจัยดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) To study transformational leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement ; and (2) to compare transformational leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement, according to teacher evaluation, classified by age, educational level and working experience. This research was survey research. The population was 442 teachers of school in Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement. The sample was 210 teachers, was obtained via stratified random sampling technique. There were four steps of the research procedure: (1) reviews related literature; (2) constructing research instruments; (3) collecting data; and (4) analysis of data. The instrument used for collecting data was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and t-test.

Major findings: 1) The transformational leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement, overall and each aspect were at high level; and 2) comparison transformational leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement according to teacher evaluation, classified by age, educational level, and working experience, overall and each aspect were not difference when classified by age were difference in overall at .05 statistical significance.

Keywords: Transformational Leadership, School Administrators, Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement

บทนำ

ในยุคที่โลกเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สังคม และโครงสร้างประชากร องค์การทุกประเภทจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะระบบการศึกษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) การขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการปรับตัว วางยุทธศาสตร์ และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สมหมาย ย่าดอนกอย, 2556)

นักวิชาการจำนวนมากได้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารและความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการตัดสินใจ สื่อสาร สร้างแรงจูงใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถใช้อิทธิพลเชิงบวกต่อบุคลากรเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ถวิล อรัญเวศ, 2544; Knezevich, 1984) โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นแนวคิดสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างความเข้าใจร่วม และกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาและนวัตกรรมภายในองค์กร (Bass & Avolio, 1994; Yukl, 2013)

ในบริบทของการจัดการศึกษาโดยกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งมีภารกิจในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัดและชนบท ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่ทันสมัย เข้าถึงได้ และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่อย่างแท้จริง

จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายด้านทรัพยากร สภาพชุมชน และโอกาสทางการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร และยกระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2568 จำนวน 442 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 210 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ประชากรแต่ละสถานศึกษาเป็นฐาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาตามแนวคิดของ Bass and Avolio (1994) มีองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และ 4) ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

4.1 *ลักษณะเครื่องมือ* เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ตามขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ ศึกษาค้นคว้าตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบ เพื่อนำมาจัดทำนิยามเชิงปฏิบัติการ (หรือนิยามศัพท์เฉพาะ) และนำนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษาในแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

5) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

7) เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นแล้วจึงทำชุดแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

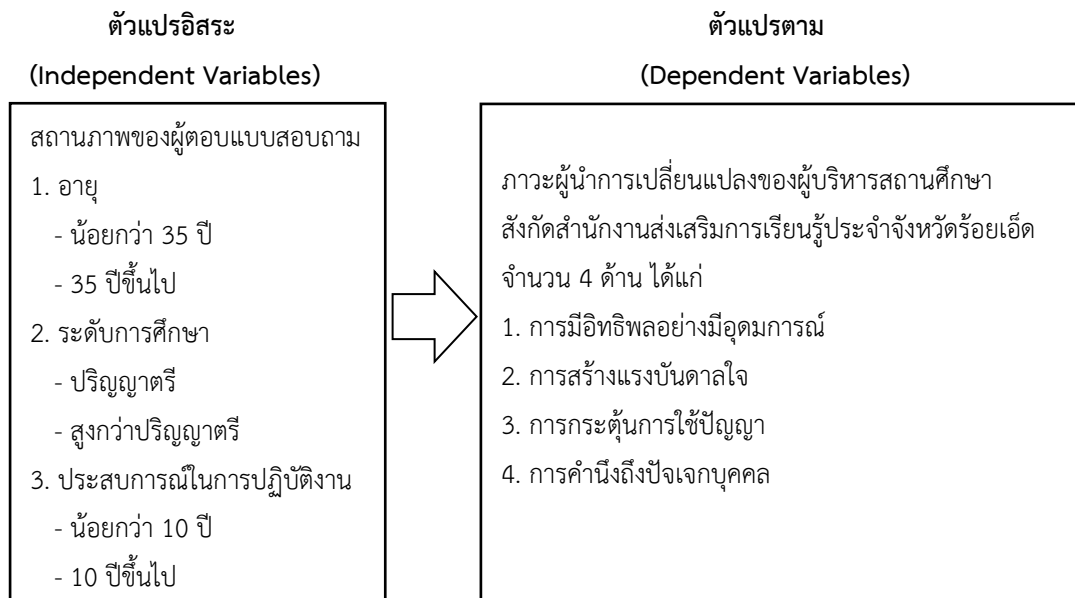
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาช

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ 2) ร้อยละ 3) ค่าเฉลี่ย และ 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติการทดสอบค่าที ความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระยะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา รองลงมาคือด้าน การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ถัดมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการคำนึงถึงความ เป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้ที่ยึดหลักบนพื้นฐานความเป็นจริง รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถ ถ่ายทอดให้บุคลากรเข้าใจได้ และผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหาร ทำงานโดยยึดหลักความถูกต้อง

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารทำความเข้าใจกับบุคลากรในทุกปัญหาที่เกิดขึ้น และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารแสดงความเชื่อมั่นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่

1.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดและแนวทางแก้ปัญหาใหม่ ๆ ในทางสร้างสรรค์ และผู้บริหารทำความเข้าใจกับบุคลากรในทุกปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารดูแลเอาใจใส่บุคลากร ทำให้เกิดความรู้สึกว่าบุคลากรเป็นผู้มีคุณค่าและได้รับความสำคัญ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกและเป็นທີ່ปรึกษาของบุคลากร และผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้บุคลากรตามความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุโดยรวม พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปให้คะแนนสูงกว่ากลุ่มอายุน้อยกว่า 35 ปี ส่วนด้านอื่น ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับแต่ละด้านจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกษมา ศรีคุ้มวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ชายแดน อำเภอโงะน้าร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอโงะน้าร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นทางปัญญา สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตตินันท์ บุญกล้า (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิฑูรย์ วงศ์จันทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงอันดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีอิทธิพล อย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นการใช้และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา และกฤษณา ยืนบุรี และสุภาวดี ลากเจริญ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขต เบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนในสหวิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass และ Avolio (1994) ที่อธิบายว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่สามารถกระตุ้นให้บุคลากรเกิดแรงบันดาลใจทางบวก ส่งเสริมความคิดริเริ่มใหม่ ๆ พัฒนาศักยภาพของผู้ตาม และผลักดันให้องค์กรมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมความรู้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Burns (1978) ที่มองว่าผู้นำลักษณะนี้จะยกระดับแรงจูงใจของทั้งผู้นำและผู้ตามไปสู่ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายร่วม และขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นอย่างเป็นระบบ

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันตามตัวแปรอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ยกเว้นเพียงด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ที่จำแนกตามอายุ พบว่าครูที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปให้คะแนนสูงกว่าครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมขุนทอง (2564) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่ไม่ได้ส่งผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตตินันท์ บุญกล้า (2560) ที่พบว่าครูต่างวัยมีความคาดหวังและประสบการณ์ต่อพฤติกรรมผู้นำแตกต่างกัน แต่ไม่ใช่ตัวกำหนดหลักของการประเมินภาวะผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl ซึ่งกล่าวว่า การรับรู้ภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับระดับการสัมผัสพฤติกรรมผู้นำ มากกว่าคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประเมิน ความแตกต่างเพียงเล็กน้อยในด้านอายุ จึงอาจสะท้อนถึงประสบการณ์ของครูกลุ่มอายุ 35 ปีขึ้นไป ที่มีโอกาสสังเกตพฤติกรรมความเป็นผู้นำที่มีอุดมการณ์ของผู้บริหารได้ชัดเจนกว่า เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรเสริมสร้างบทบาทการเป็นผู้นำแบบอย่างให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เช่น ยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใส ถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยมของสถานศึกษาอย่างชัดเจน เป็นแบบอย่างในการรับผิดชอบ และการทำงานอย่างมืออาชีพ

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรเสริมสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นแก่ครู เช่น การแสดงความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ ชื่นชมการทำงานของครูอย่างสม่ำเสมอ ถ่ายทอดพลังบวกในการทำงานทั้งในที่ประชุมและการสื่อสารภายใน ขั้นตอนนี้จะช่วยสร้างขวัญกำลังใจและความสามัคคีในองค์กร

3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ผู้บริหารควรส่งเสริมการกระตุ้นการใช้ปัญญา ให้ครูกคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน จัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สนับสนุนการเข้าร่วมอบรม การนำเสนองานวิจัย และการใช้ข้อมูลวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อ

4. ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรพัฒนาการดูแลบุคลากรรายบุคคล โดยมอบหมายงานให้เหมาะสมตามความสามารถรายบุคคล รับฟังปัญหาและความต้องการของครูแต่ละคน และสร้างแผนพัฒนารายบุคคล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ ความผูกพันในงาน แรงจูงใจ และคุณภาพชีวิตการทำงานของครู เพื่อช่วยอธิบายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และขยายผลการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา

2. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตพฤติกรรมผู้นำในสถานการณ์จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สามารถสะท้อนได้จากแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว และช่วยให้ข้อค้นพบมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- กษมา ศรีคุ้มวงศ์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กันตพิชญ์ สีตนไชย. (2558). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กิตติศักดิ์ บุญรังศรี. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กীরติกร หนูตอ. (2561). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี.
- กฤษณา ยืนบุรี, และ สุภาวดี ลาภเจริญ. (2567). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนในสห วิทยาเขตเบญจวิโรฒ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารพุทธ ประชญาวิวัฒน์*, 8(2), 367–379.
- คมสันต์ วงษ์ชาลี. (2561). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จริญญา เกษมศรี. (2560). *คุณลักษณะของผู้บริหารมีอาชีพตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาศูนย์ชายแดนอำเภอ ไปน้าร้อน จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2* (งานนิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตติศักดิ์ บุญรังสี. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิระพงศ์ เรืองกุล. (2556). การเปลี่ยนแปลงองค์การ: แนวคิด กระบวนการ และบทบาทของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 5(1), 194–203.
- ชนันภัสร์ ปิยะภัทรวิรัตน์. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษจังหวัดยะลา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ชำนาญ คำปัญญาสินไทย์. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในฝัน: พหุกรณีศึกษา* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ถวิล อรัญเวศ. (2544). นักบริหารมีอาชีพยุคเขตพื้นที่การศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 4(2), 15–19.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปทุมรัตน์ สีรูป. (2560). *การพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ประสิทธิ์ อุ่นหนองกุ้ง. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิสุทธิณี หาดเพชร. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มโรงเรียนลานสัก กลุ่มที่ 2 จังหวัดอุทัยธานี* (การค้นคว้าอิสระ ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พนิดา อินทรเหมือน, เชาวนี แก้วมโน, และ ตริย์ภูมินทร์ ตริตรีศวร. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 1702–1715). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ภูริตา เพ็ญวิทยา. (2561). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ภัสราภรณ์ ผอมทอง. (2561). *ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2* (การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2556). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- มารยาท คงเมือง. (2559). *คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตตินันท์ บุญกล้า. (2561). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* (งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร ศรีสอาน. (2563). *ผลการดำเนินงาน*. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2568, จาก <http://www.srirachanunicipality.com/0307.php>
- วิฑูรย์ วงศ์จันทร์. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี* (งานนิพนธ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิศวะ ผลกอง. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศุภกานต์ ทองจันทร์. (2565). *ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์การ*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 7(1), 1–7.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). *กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุกิจ บุญขาว. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เขตคุณภาพที่ 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุกัญญา พูลกลี. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมองค์การตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สายชล เทียงแท้. (2559). *จริยธรรมของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1* (การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, และ ประยุทธ์ ชูสอน. (2557). *ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์: แนวคิดและการวิจัย*. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุคันทอน สิงพวงเพ็ด. (2558). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุพิชชา พุกันงาม. (2559). *การวิเคราะห์แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุรีย์วรรณ พรหมขุนทอง, และ รัตนา กาญจนพันธ์. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตทวีวัฒนา สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(10), 212–227.
- หาดแก้ว ทองขาว. (2558). *วิสัยทัศน์และพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- เอกพล กาญจนสำเร็จ. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับความสำเร็จในการบริหารกิจการลูกเสือตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาชุมพร เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อมรรัตน์ ไชยตะมาตย์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมาวาสี ศีตีสาร. (2557). *ความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มพัฒนาการศึกษาแม่จันทรายสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงราย เขต 3* (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ เชียงราย.

- อำนาจ ทองโปร่ง. (2556). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- Andriani, S., Kesumawati, N., & Kristiawan, M. (2018). The influence of transformational leadership and work motivation on teachers' performance. *International Journal of Scientific & Technology Research*, 7(7), 19–29.
- AHSC. (1985). *The American Heritage Dictionary* (2nd ed.). Houghton Mifflin.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Improving organizational effectiveness through transformational leadership*. Sage.
- Conger, J. A. (1989). *The charismatic leader: Behind the mystique of exceptional leadership*. Jossey-Bass.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). HarperCollins.
- Daft, R. L. (1998). *Essentials of organization theory and design*. South-Western College Publishing.
- Fullan, M. (2006). *Turnaround leadership*. University of Michigan: Jossey-Bass.
- Good, C. V. (1974). *Dictionary of education*. McGraw-Hill Book Company.
- Knezevich, S. J. (1984). *Administration of public education* (4th ed.). Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Lewin, K. (1951). *Field theory in social science*. Harper & Row.
- Lussier, R. N., & Achua, C. F. (2001). *Leadership*. South-Western College Publishing.
- Sergiovanni, T. J., & Austin, D. S. (1987). *Educational concepts of educational leadership*. Prentice Hall.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations* (8th ed.). Pearson.